

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

§. 4. De Contritione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

minibus palliatis. 5. Si peccatum secretum secretè, & publicum publicè confiteatur. 6. Si purâ intentione sine hypocrisis confiteatur.

6to. *Festina.* Juxta illud *Ecclesiast.* 5. *Ne tardes converti ad Dominum.* Et S. August. Nullus expectet, quando jam non possit peccare. Arbitrii enim quærat libertatem, ut dolere possit commissa, non necessitatem. Qui prius à peccatis relinquitur, quàm ipsa relinquat, ea non liberè, sed quasi ex necessitate condemnat. *Can. nullus. 6. dist. 7. de Pœ-*

nitent. Est autem festinandum post lapsum ad pœnitentiam propter multa: 1. Propter mortis incertitudinem. 2. Propter peccatorum accumulationem. 3. Propter peccatoris erga gratiam DEI inducentis & expectantis eum ad pœnitentiam ingratitude. 4. Propter DEI elongationem. 5. Propter minorem ad conversionem habilitatem. 6. Propter periculosam finalem conversionem. 7. Propter DEI oblivionem & clamoris non exauditionem.

§. Quartus.

D E

Contritione.

Quæres primò. Quid circa dolorem, qui est pars Sacramenti pœnitentiæ, Ecclesia definivit?

1°. Duo velut certa ex definitione Ecclesiæ colligimus: 1um, Quod dolor debeat esse supernaturalis, 2um, Quod voluntatem peccandi excludere debeat. Primum colligitur ex damnatione propositionis 57. ab Innocentio XI. facta: *Probabile est sufficere attritionem naturalem, modò honestam.* Secundum colligitur ex *Trident. Sess. 14. cap. 4.* ibi: *Contritio, quæ primum locum inter prædictos pœnitentis actus, qui sunt quasi materia Sacramenti pœnitentiæ, habet, est animi dolor & detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero; & contritio imperfecta, quæ attritio dicitur, ad DEI gratiam in Sa-*

R. D. Schnorrenberg *Instit. J. Can.*

cramento pœnitentiæ impetrandam disponit, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ.

Quæres secundò. Quæ circa dolorem, Sacramenti pœnitentiæ partem, in Ecclesia sunt & fuerunt controversiæ?

1°. Illæ colliguntur ex historia Concilii Tridentini, è scriptis authenticis Cardinalis Pallavicini è Societate JESU collecta, qui *lib. 12. cap. 10.* refert Theologos Concilii Tridentini quoad præsentem materiam in tres partes fuisse divisos. 1mo. Aliqui iique plures volebant in Sacramento pœnitentiæ ex parte pœnitentis necessaria esse timorem, dilectionem, & contritionem. 2do. Alii opus esse contritione perfectâ: nec tamen hinc argui per Sacramentum peccata non remitti, quippe quæ Sacramentum

Qq

jam

jam inveniret remissa efficaciam præsentis contritionis : siquidem, agebant, contritio id præstat virtute Sacramenti, cuius votum in illa continetur. *3^{id.}* Alii demum negabant necessitatem amoris, quamvis in Patrum conventu pauci attigerint huiusmodi quæstionem : An timor pœnæ absque eo, quod ullus excitetur amor imperfectus, sufficiat ad peccatorum remissionem in Sacramento.

Quæres *tertio.* An *Concilium Trident.* aliquid circa opiniones illas inter Theologos controversas definiverit ?

R. Quamvis ex illis, quæ à Concilio definita sunt, in favorem unius alteriusve sententiæ aliqua concludi possint, Patres tamen dicti Concilii contra unam vel alteram discordantium partem definitione strictè dictâ nihil definierunt. Rationem dat *cit. Cardinalis lib. 4. cap. 2. & 10.* Quia Synodus non collecta erat ad decidendas opiniones, sed ad errores recidendos, & sat negotii habebat in prohibendis hæresibus, Scholasticis quæstionibus dimissis.

Quæres *quarto.* Quid igitur inter Catholicos & hæreticos circa dolorem controversum erat ?

R. Lutherum inter & Catholicos controversia non erat, utrum attritio ex metu absque benevolentiæ Dei amore proximè cum Sacramento ad reconciliationem sufficeret ; sed an timor gehennæ esset bonus, ad veram pœnitentiam utilis, initium conversionis ; adeoque an attritio de peccatis ex motivo inferni sit actus honestus, dispositio ad salutarem animi contritionem, quod affirmabant Catholicis contra Lutherum dicentem

metum esse in sua substantia malum & peccaminosum, & propterea veræ pœnitentiæ initium esse non posse, sed quidquid ex illo fit, malum & vitiosum fore : ideoque etiam charitatem imperfectam, quia timorem adjunctum habet esse vitiosam : nec dari probatam pœnitentiam, nisi ex perfecto amore Dei perfectaque charitate, quæ foras mittit timorem : omnem autem illam, quæ à timore initium sumit, aut simul est cum timore, & ex imperfecta charitate, malam esse & peccaminosam, hominemque magis peccatorem constituere.

Quæres *quinto.* Quid circa hos errores definivit Ecclesia ?

R. Sequentia : *Trident. Sess. 6. Can. 8. definit.* Si quis dixerit gehennæ metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere, anathema sit.

2do. Sess. 14. Can. 5. definit. Si quis dixerit eam contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem, detestationem peccatorum, quâ quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, amissionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris vitæ, non esse verum & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, demum illum esse dolorem coactum & non liberum ac voluntarium, anathema sit.

3^{id.} Sess. 14. cap. 4. idem Trident. probat utilitatem timoris pœnarum : Hoc enim

enim timore utiliter percussi Ninivite ad Jonæ prædicationem plenam terroribus pœnitentiam egerunt, & misericordiam à Domino impetrârunt; quamobrem falsò quidam calumniantur Catholicos Scriptores, quasi tradiderint Sacramentum pœnitentiæ absque bono motu suscipientium gratiam conferre, quod nunquam Ecclesia DEI docuit, nec sensit. Sed & falsò docent contritionem esse extortam & coactam, non liberam & voluntariam. Hucusque Tridentinum.

410. Contra Janfenistas errores Lutheri resuscitantes damnavit Alexand. VIII. propositiones: 14tam: *Timor Gehenna non est supernaturalis.* 15tam: *Attritio, que gehenna & pœnarum metu concipitur, sine dilectione benevolentie DEI propter se, non est bonus motus & supernaturalis.* 16tam: *Revera peccat, qui odio habet peccatum merè ob ejus turpitudinem, & disconvenientiam cum natura, sine ullo ad DEUM offensum respectu.*

Quæres sextò. An ex Concilio Tridentino inferri possit dolorem peccatorum ex metu pœnarum conceptum absque ullo DEI amore sufficientem esse ad Sacramentum pœnitentiæ?

R. Videtur dicendum Negative. Illud enim inferri non posset ex alio, quam ex cap. 4. Sess. 14. Ut autem refert Cardinalis Pallavicinus lib. 12. cap. 10. decretum illud. Trident. à quibusdam Theologis hoc modo conceptum erat. Illam contritionem, quam Theologi attritionem vocant, quod imperfecta sit, & solùm vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ

& pœnarum metu, qui servilis dicitur, concipiatur, si voluntatem peccandi excludat, & dolorem qualemcunque de delictis commissis exprimat, statuit hæc sancta Synodus, & declarat, non solùm non facere hominem hypocritam, ut quidam blasphemare non verentur: verùm etiam sufficere ad Sacramenti hujus constitutionem, ac donum DEI esse ac Spiritûs S. impulsum verissimum, non quidem adhuc inhabitantis, sed tantùm moventis, quo pœnitens adjutus (cum sinè aliquo dilectionis in DEUM motu vix esse queat) viam sibi ad justitiam muniat, & per eum ad DEI gratiam faciliùs impetrandam disponitur. Verùm cum aliqui ex Patribus opponerent, falsum esse, quod hujusmodi dolor sine amore vix unquam concipi queat; deinde super eo, an attritio talis satis sit Sacramento constituendo, ita, ut homini attrito deleantur peccata absolutionis supervenientis vi, variare Authorum sententias: mutatum est decretum, & hoc modo propositum, & à Patribus approbatum. Illam contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex Gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, declarat hæc S. Synodus non solùm non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verùm etiam donum DEI esse, & Spiritûs Sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantùm moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam

Qq 2 parat.

parat. Ex quo decreto ita reformato nihil contra Sententiam, quæ ad dolorem, Sacramenti pœnitentiæ partem, amorem aliquem requirit, inferri potest.

Quæres septimò. An ex iis, quæ Tridentinum definivit, deduci possit, ad dolorem, qui est pars Sacramenti pœnitentiæ, aliquem DEI amorem requiri?

Re. Affirmativè. Quia Tridentinum definivit pœnitentiam ad baptismum prærequisitam exigere aliquem amorem, ex quo deducitur, etiam pœnitentiam ad Sacramentum pœnitentiæ prærequisitam exigere actum charitatis, cum non major requiratur pœnitentia ad baptismum, quàm ad Sacramentum pœnitentiæ, ut Theologi negantes necessitatem amoris in Sacramento pœnitentiæ facilè concedunt. Antecedens autem probatur.

Imò. Ex formalibus Trident. *sess. 6. cap. 6.* Ubi describens ex professo dispositionem ad justificationem per baptismum obrinendam requisitam imò loco ponit fidem: *Disponuntur ad ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ & adjuti fidem ex auditu concipientes liberè moventur in DEUM credentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt: atque illud imprimis à DEO justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo JESU.* Deinde interlerit timorem servilem: *& dum peccatores se esse intelligentes, à divina justitiâ timore utiliter concutiuntur.* A quo timore velut à termino à quo peccatores allurgunt ad spem: *ad considerandam*

DEI misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes DEUM sibi propter Christum propitium fore. Adjungit inchoatam DEI dilectionem: *illúmque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt,* non per amorem Spei, tui præcesserat, neque ut bonum nostrum, sed uti in se omnis justitiæ & bonitatis fons est, atque inde tandem Concilium oriri docet odium istud & detestationem adversus peccata, in quo consistit pœnitentia ad baptismum prærequisita: *ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est per eam pœnitentiam, quam ante baptismum agi oportet.* Demum sequitur propositum non peccandi de cætero: *dum proponunt suscipere baptismum, inchoare novam vitam, & servare divina mandata.*

2dò. Dominicus Soto, qui Tridentino quæ Theologus interfuit in 4. *dist. 14. q. 2. a. 5.* Testatur decretum illud Tridentini sumptum esse ex doctrina S. Thomæ, qui 3. *p. q. 85. a. 5. in 0.* actus, quibus DEO operanti cooperamur in pœnitentia, eodem ordine, quo Tridentinum enumerat, horum actuum primum principium est DEI operatio convertentis cor secundum illud *Thren. ult. Convertite nos Domine ad te, & convertemur:* Secundus actus est motus fidei, tertius est motus timoris servilis, quo quis timore suppliciorum à peccatis retrahitur: quartus actus est motus spei, quo quis sub spe veniæ consequendæ assumit propositum emendandi: quintus actus est motus charitatis, quo alicui peccatum displicet secundum seip-

seipsum, & non jam propter supplicia: Sextus actus est motus timoris filialis, quo propter reverentiam DEI aliquis emendam DEO voluntarius offert. Concludit Doctor noster: Sic igitur patet, quod actus pœnitentiæ à timore fervili procedit, sicut à primo motu affectus ad hoc ordinato: à timore autem filiali, sicut ab immediato & proximo principio.

3to. Doctrinam Angelicam à Tridentino canonizatam de actibus pœnitentiæ præcedentibus exprimit Catechismus Romanus juxta doctrinam Concilii Tridentini auctoritate S. Pii V. formatus, p. 2. cap. 5. Ubi quærit: quibus velut gradibus ad divinam illam pœnitentiæ virtutem ascenditur? Et respondet hoc modo: Misericordia DEI nos prævenit, cordaque nostra ad se convertit, deinde hoc lumine illustrati per fidem ad DEUM animo tendimus, præterea motus timoris consequitur, & suppliciorum acerbitate proposita animus à peccatis revocatur. Huc deinde procedit spes impetrandæ à DEO misericordiæ, quâ erecti vitam & mores emendare constituimus. Postremò charitate corda nostra accenduntur, ex qua liberalis ille timor probis & ingenuis filiis dignus oritur, atque ita unum illud veriti, ne qua in re DEI majestatem lædamus, peccandi consuetudinem deserimus. His igitur quasi gradibus ad hanc præstantissimam pœnitentiæ virtutem pervenitur.

4to. Cum præcedentibus concordant Canones sequentes: sine charitate in nobis non potest esse vera pœni-

tentia. *Can. si quis. 49. dist. 1. de Pœnitent.* Non in solo timore vivit homo, Quem pœnitet, oportet non solum timere DEUM Judicem, sed & justum diligere: non timeatur pro pœna, sed ametur pro gloria. *Can. nullus exspectet. 6. dist. 7. de Pœnitent.*

Quæres octavo. An Tridentinum intelligendum sit de actu charitatis Theologicæ, quâ DEUS diligitur super omnia, vel de actu amoris concupiscentiæ?

2. Quæ Tridentini mens fuerit, colligitur ex illis, quæ Cardinalis Pallavicinus refert *lib. 8. cap. 13. & 14.* ubi modo adducit rationem, quare definitum, quod ad justificationem per Sacramentum baptismi (idem est de Sacramento pœnitentiæ) dilectionis DEI actus prærequiratur: Ideo visum fuisse Concilio, cum fide & spe jungere aliquem dilectionis actum, quia si pœnitentia tota esset ex timore, sine amore justitiæ, & dolor esset propter pœnam tantum, & non propter DEI offensam, infructuosa esset pœnitentia, 2do refert Cardinal, cum *cap. 7. ejusdem Sess. 6.* formam justificationis esse diceretur charitatem, quæ per Spiritum Sanctum diffunditur in cordibus eorum, qui justificantur, atque iis inheret: aliqui ex Patribus admonuerunt, quomodo id subsisteret, cum *cap. 6.* præcedenti charitas numeretur inter dispositiones, quæ præparant animam ad justitiam suscipiendam? quibus responsum est, quod in *cap. 6.* sermo sit de actu charitatis, in *capite vero 7°* significetur habitus charitatis.

Adde authoritatem S. Thoma 3. p. q. 86. a. 3. ubi S. Doctor quærit, utrum unum peccatum mortale possit remitti sinè altero? & respondet Negativè, probat autem hoc modo: sicut ostensum est (videlicèt, ut notatur à margine, *art. preced.* ubi agitur de pœnitentia etiam ad baptismum prærequisita) peccatum mortale non potest remitti sinè vera pœnitentiâ, ad quam pertinet deferere peccatum, in quantum est contra DEUM, quod quidem commune est omnibus peccatis mortalibus; ubi autem est eadem ratio, est idem effectus. Unde non potest esse vere pœnitens, qui de uno peccato pœnitet, & non de alio. Si enim dupliceret illi peccatum, quia est contra DEUM supra omnia dilectum, quod requiritur ad rationem pœnitentiæ, sequeretur, quod de omnibus peccatis doleret.

Quæres nond. Quotuplex charitas seu amor DEI super omnia in actu pœnitentiæ intervenire potest?

R. Vel perfecta, vel imperfecta. Actus charitatis perfectæ & imperfectæ diversa habent principia, & diversos effectus. Diversitas principii colligitur ex S. Thoma in 2. Sentent. dist. 3. ad 1. Actus charitatis potest dici dupliciter: vel qui est ex charitate, intellige habitu charitatis, & hoc non est nisi in habente charitatem; vel qui non est à charitate, & hic actus non est meritorius, vel generativus, sed sicut præparatorius: & sic actus charitatis ante charitatem habitam haberi potest, sicut facere iusta est ante habitum iustitiæ.

Et dist. 28. q. 1. a. 3. Sicut aliarum virtutum actus dupliciter considerari possunt, vel secundum quod sunt à virtute, vel secundum quod antecedunt virtutem, ita etiam est de charitate; potest enim aliquis etiam charitatem non habens, intellige: quoad habitum, diligere proximum & DEUM: & hoc diligere intelligitur actus charitatis sub præcepto directè cadere, & non solum secundum quod à charitate procedit, *add.* Diversos habent effectus actus charitatis perfectæ & imperfectæ. Contritio ex charitate perfecta justificat extra Sacramentum. Ita Trident. Sess. 14. cap. 4. docet contritionem charitate perfectam, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur, DEO reconciliare.

Damnatae quoque sunt sequentes propositiones Bajanæ: 31ma: Charitas perfecta & sincera, quæ est ex corde puro conscientia bona & fide non ficta tam in catechumenis, quam in pœnitentibus potest esse sine remissione peccatorum. 32ta: Charitas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum. 33ta: Catechumenus iuste, rectè, & sanctè vivit, & mandata DEI observat, & legem implet per charitatem ante obtentam remissionem peccatorum, quæ in baptismi lavacro demum percipitur. 70ma: Homo existens in peccato mortali, sive in reatu aterna damnationis potest habere veram charitatem, & charitas etiam perfecta potest consistere cum reatu aterna damnationis. 71ma: Per contritionem etiam cum charitate perfecta, & cum voto suscipiendi Sacramentum conjunctam non remittitur crimen

crimen extra earum martyrii, sine actuali Sacramenti susceptione.

Charitas imperfecta non extra, sed in & cum Sacramento justificat: ita enim Catechismus Romanus *p. 2. cap. 5. q. 32.* Quoniam pauci ad hunc gradum (contritionis charitate perfectæ) perveniunt, necesse fuit, ut Clementissimus Dominus faciliori ratione communi hominum saluti consuleret, quod quidem admirabili consilio effecit; cum claves regni cœlestis Ecclesie tradidit. Etenim ex fidei catholica doctrina omnibus credendum & constanter affirmandum, si quis ita animo affectus sit, ut peccata admissa doleat, simulque in posterum non peccare constituat, etsi hujusmodi dolore non afficiatur, ut ad impetrandam veniam satis esse possit, ei tamen, cum tamen peccata Sacerdoti ritè confessus fuerit, vi clavium scelerata omnia remitti ac condonari, & Ecclesie clavibus aditum in cœlum aperiri.

Quæres 1° *quid.* In quo formaliter consistat distinctio illa charitatis perfectæ extra Sacramentum justificantis à charitate imperfecta in Sacramento tantum justificante?

1°. Id explicatu esse difficile. Præ reliquis tamen placet explicatio Cardinalis Bellarmini *Lib. 6. de grat. & liber. arbitr. cap. 7.* Dilectio DEI sive ut Authoris bonorum naturalium sive supernaturalium alia est perfecta, alia imperfecta: idque tribus modis.

1mo. Alia est perfecta, quæ est dilectio DEI super omnia, quæ videlicet DEUM rebus omnibus anteponit: alia

imperfecta, quæ afficitur quidem ad DEUM, sed nondum illum rebus cæteris præfert. Talis imperfecta charitas non est charitas Theologica, de cujus perfectione essentiali est, quod DEUM super omnia diligat, ut constat ex *8. Th. 2. 2. q. 184. a. 3. ad 3.* Nec sufficit ad Sacramentum pœnitentiæ, cum non excludat voluntatem peccandi, utpote cum affectu ad peccatum compossibilis. Quis enim ex maximis peccatoribus, DEO proposito, non habet aliquem affectum ad eum?

2do. Alia est perfecta, quæ DEUM non solum rebus omnibus præfert, sed majore ardore & vehementiâ ad illum afficitur, quam in ullam rem creatam. Quæ dici solet dilectio super omnia tam appetitivè, quam intensivè. Alia imperfecta; quoniam æstimat quidem super omnia DEUM, & mallet cætera omnia potius quàm illum perdere, tamen non ita vehementer, quod attinet ad intensionem, afficitur ad DEUM ac in res creatas. Hanc perfectionem Catechismus Romanus *p. 2. cap. 5. q. 32.* Ad contritionem extra Sacramentum justificantem requirere videtur: ita enim ait: ut enim hoc concedamus contritione (videlicet extra Sacramentum) peccata deleri, quis ignorat illam adeò vehementem, acrem, intensam esse oportere, ut doloris acerbitas cum scelerum magnitudine æquari conferrique possit. Sequuntur Theologi, qui docent in majori peccatore majorem & magis intensam debere esse charitatem & contritionem, ut extra Sacramentum justificetur.

312. Alia est perfecta, quoniam non modò DEUM super omnia diligit unico actu voluntatis; dum eum cogitat summum & infinitum bonum esse; sed etiam perseverat in dilectione usque ad impletionem omnium mandatorum, quæ dicitur dilectio DEI super omnia, quoad affectum & effectum. Alia est imperfecta; quoniam afficitur quidem in DEUM super omnia, dum eum cogitat summum esse bonum, & nulla occurrit tentationis occasio; at tamen occurrente aliquo objecto alliciente facillè deficit, & extinguitur. Hæc perfectio charitatis pulchrè describitur in *can. qui vult. 16. dist. 2. de Pœnit.* Ubi S. Augustinus dicit: Si quis habet voluntatem sustinendi omnia pro Christo, & tamen si immineat ei periculum, in rei veritate non sustineret, reverà iste habet charitatem, licet modicam, quæ postea augetur, quando cum effectu paratus est omnia sustinere. Verba Canonis sunt: qui vult facere DEI mandata (quodam motu bono scilicet non effectationis, ut inquit Gloss.) & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam; poterit autem, cum magnam habuerit & robustam. Quando enim Martyres magna illa mandata fecerunt, magnâ utique voluntate, id est magnâ charitate fecerunt, de qua charitate ipse Dominus ait: Majorem hæc charitatem nemo habet &c. Ipsam charitatem Apostolus Petrus nondum habuit, quando timore Dominum ter negavit: timor enim non est in charitate, sicut ait Joannes Evangelista in Epistola sua, sed perfecta charitas fo-

ras mittit timorem: Et tamen, quamvis parva & imperfecta, non deerat, quando dicebat: Domine animam meam pro te ponam. Si quis tantam habuerit charitatem, ut paratus sit pro fratribus etiam mori, perfecta est in illo charitas. Sed nunquid mox ut nascitur, jam profus perfecta est? Ut perficiatur, nascitur, cum fuerit nata, nutritur, cum fuerit nutrita, roboratur, cum fuerit roborata, perficitur, cum ad perfectum venerit, quid dicit? Mihi vivere Christus est, & mori lucrum. Hanc Doctrinam S. Augustini in *cit. can.* Relatam applicat Doctor Angelicus ad pœnitentiam. 1. 2. q. 113. a. 10. in O. „Est iste communis & consuetus cursus „justificationis, ut DEO movente interius animam hanc convertatur ad DEUM, primò quidem conversione imperfectâ, ut postmodum ad perfectam deveniat, quia charitas meretur auferi, ut aucta mereatur perfici, sicut Augustinus dicit. *Tr. 5. in Epist. Joan.* „loco videlicet in *Can. cit.* Quandoque „verò DEUS tam vehementer animam „mover, ut statim quandam perfectionem justitiæ assequatur, sicut fuit in conversione S. Pauli.

Quæres undecimò. An habens charitatem imperfectam, Sacramentum baptismi vel pœnitentiæ suscipere nequeat, æternum pereat, ac ita is qui diligit DEUM super omnia damnetur?

«. Theologi, qui docent attritionem ex charitate imperfecta in Sacramento, & non extra illud justificare, admittunt tamen, quod in casu necessitatis, quo Sacramentum suscipi nequit, attritio ex chari-

charitate DEI super omnia ad justificationem sufficiat, DEO perfectionis defectum supplente. Probant id primò ex *Can. quem pœnitet. 88. Dist. 1. de Pœnit.* ubi ita *S. Augustinus*: „Sæpe contingit, „quod pœnitens non potest confiteri „coram Sacerdote, quem desideranti „nec locus nec tempus offert, & si ille, „cui confitebitur, potestatem solvendi „non habet, fit tamen dignus venia ex „Sacerdotis desiderio: mundati enim „sunt leprosi, dum irent ostendere ora „Sacerdotibus, antequam ad eos pervenirent. Unde patet Dominum ad cor „respicere, dum ex necessitate prohibentur ad Sacerdotes pervenire. Probat *2dò ex cap. Apostolicam. de Presbyt. non baptizato.* ubi *Innocent. III.* „Presbyterum, quem sine unda baptismatis „extremum diem clausisse significasti, „quia in S. Matris Ecclesiæ fide & Christi nominis confessione perseveravit, „ab originali peccato solutum, & cœlestis Patriæ gaudium esse adeptum asserimus incunctanter. „Probat assertum autoritate Ss. Augustini & Ambrosii. *Augustinus lib. 8. de civit. DEI.* dicit: Baptismus invisibiliter ministratur, quem non contemptus religionis, sed terminus necessitatis excludit. *S. Ambrosius lib. de obitu Valentiani* idem asserit.

Quæres *duodecimò.* Quid tandem in hac controversia practicè tenendum?

R. 1mò. Id constat ex prop. primâ damnata ab *Innoc. XI.* *Non esse licitum in Sacramentis consciendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiore.* Opinionem autem, quæ docet,

R. D. Schnorrenberg Instit. J. Can.

quod ad valorem Sacramenti pœnitentiæ attritio ex amore DEI super omnia imperfecto requiratur, tutiorem esse, nullus dubitabit.

R. 2dò. Sententia quæ asserit ad dolorem Sacramentalem sufficere quodcumque motivum supernaturale absque ullo actu charitatis Theologicæ, quamvis sit probabilis, & à pluribus adhuc hodie teneatur, attamen videtur dici non posse, quod certa sit, alias sententia opposita actum charitatis requirens, foret improbabilis, & certò moraliter falsa, cum tamen *Alexand. VII. Ann. 1667. 5. Maji* in speciali decreto super hac controversia dato sub pœna excommunicationis prohibeat, ne quis alicujus Theologicæ censuræ alteriusvè injuriæ aut contumeliæ notâ taxare audeat, sive sententiam negantem necessitatem alicujus dilectionis DEI in attritione ex metu gehennæ concepta, quæ, inquit Pontifex, hodie inter Scholasticos communior videtur, sive sententiam asserentem dictæ dilectionis necessitatem, donec à Sede Apostolica fuerit aliquid hac in re definitum.

R. 3tò. In praxi igitur non videtur recedendum à Doctrina Cleri Gallicani in Generali conventu Anno 1700. subscribentibus omnibus Episcopis & Archi-Episcopis Galliæ definita, & Curatoribus animarum hunc in modum proposita: „De dilectione DEI sicut ad „Sacramentum baptismi in adultis, ita „ad Sacramentum pœnitentiæ, quæ est „laboriosus baptismus, requisita, ne „necessariam Doctrinam omittamus, „hæc duo imprimis ex S. Synodo Tri-

R r

„dentina

dentina monenda & docenda duximus;
 „*imum*, ne quis putet in utroque Sa-
 „cramento requiri præviam contritio-
 „nem eam, quæ sit charitate perfecta,
 „& quæ cum voto Sacramenti, ante-
 „quam actu suscipiatur, hominem Deo
 „reconciliet: alterum, ne quis putet
 „in utroque Sacramento securum se ef-
 „se, si præter Fidei & Spei actus non
 „incipiat diligere DEUM tanquam om-
 „nis justitiæ fontem: neque verò sa-
 „tis adimpleri potest utriusque Sacramen-
 „to necessarium vitæ novæ inchoandæ
 „ac servandæ divina mandata proposi-
 „tum, si pœnitens primi & maximi
 „mandati, quo DEUS toto corde dili-

„gitur, nullam curam gerat, nec sit
 „saltem animo sic præparato, ut ad il-
 „lud exequendum divinâ opitulante
 „gratiâ sese excitet, & provocet. Pla-
 „cet etiam caveri à Sacramenti pœniten-
 „tiæ, ministris, ne in hoc Sacramento
 „aliisque conferendis sequantur opinio-
 „nem probabilem de valore Sacramen-
 „ti, relicta tutiore, neve pœnitentes
 „ipforum fidei animam suam commit-
 „tentes admonere cessent, ut in pœni-
 „tendo inchoatâ saltem dilectionis DEI
 „ineant viam, quæ sola secura sit, gra-
 „viter peccaturi in hoc salutis disci-
 „mine, vel eo solo, quod certis in-
 „certa præponant.

S. Quintus.

D E

Satisfactio.

Quæres primò. Quid Satisfactio?

R. Pœnitentia hominis Christiani post lapsum continet satisfactionem per jejunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia, non quidem pro pœna æterna, quæ vel Sacramento vel Sacramenti voto remittitur, sed pro pœna temporali. *Trident. Sess. 6. cap. 14. cujus dat rationem Sess. 14. cap. 8.* Quia divinæ justitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante baptismum ignoranter deliquerunt, aliter verò, qui semel à peccati & Dæmonis servitute liberati, & accepto Spiritûs S. do-

no scienter templum DEI violare, & Spiritum S. contristare non formidaverunt. Divinam etiam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla satisfactione peccata dimittantur, ut occasione acceptâ, peccata leviora putantes, velut injuriû & contumeliosi Spiritui S. in graviora labamur, thesaurizantes nobis iram in die iræ.

Quæres secundò. Quotuplex Satisfactio?

R. Publica & privata. Publica ab Episcopo publicè peccantibus in foro externo ad satisfaciendum publico imponitur. De quo *in cap. manifesta. 1. de Pœnit. & remiss.* Manifesta peccata non sunt